

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

О. В. Поркуян

06 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня **бакалавра**

(зі скороченим терміном навчання – 2 р. 10 міс.)

спеціальності 053 Психологія

за освітньою програмою «Психологія»

на основі здобутого раніше освітнього ступеня

або освітньо-кваліфікаційного рівня

Київ – 2024

З оригіналом
згідно

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня за спеціальністю 053 Психологія освітньою програмою «Психологія» (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр, спеціаліст) здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування – оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 053 Психологія за освітньою програмою «Психологія» з метою конкурсного відбору на навчання у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля у 2024 році.

Завдання вступного випробування полягає в тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повинні:

- вміти аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- вміти обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами аналізу літературних джерел;
- вміти здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- вміти формулювати думку логічно, доступно, обстоювати власну позицію;
- вміти демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку;
- знати основні наукові поняття психології, специфіку предмета психології, місце психології в системі сучасних наук;
- знати актуальні проблеми психології та міждисциплінарні зв'язки психології з іншими науками;
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- володіти навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- володіти та оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

Зміст програми відповідає компонентам освітньої програми «Психологія» та їх логічній послідовності.

Вступне випробування проводиться у формі тестування. Питання тестів спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними

З оригіналом
згідно

поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на з'ясування рівню теоретичних знань та практичних навичок вступника; на визначення ступеня сформованості у майбутніх фахівців з психології умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

Програма фахового вступного випробування включає: перелік розділів і тем; списки рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування; критерії оцінювання знань, умінь та навичок абітурієнтів.

Порядок проведення вступних випробувань регламентується Правилами прийому до Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля у 2024 році.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що вступає на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечує дисципліна «Загальна психологія» (розділи «Загальні питання психології», «Психологія особистості», «Психічні пізнавальні процеси»), яка передбачена навчальним планом підготовки бакалаврів зі спеціальності 053 Психологія за освітньою програмою «Психологія».

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет та завдання загальної психології

Предмет психології як науки. Структура, завдання та стан сучасної психології. Структура психологічних явищ. Значення психологічних знань для навчання і виховання дітей. Місце психології в системі наук. Диференціація психології на окремі наукові галузі.

Методи дослідження

Теоретико-методологічні основи психологічної науки: методологія, принципи, методи дослідження. Основні етапи психологічного дослідження. - Характеристика конкретних методик психологічного дослідження: організаційні (порівняльний, лонгітюдний, комплексний); інтерпретаційні (генетичний, структурний); методи кількісної та якісної обробки даних (методи математичної статистики); емпіричні методи (основні та допоміжні, експериментальні і неекспериментальні, діагностичні).

**З оригіналом
згідно**

Розвиток психіки у філогенезі. Поява та розвиток свідомості

Проблема розвитку психіки у філогенезі. Основні властивості психіки людини. Особливості свідомості людини. Самосвідомість людини та її основні функції. Психофізична та психофізіологічна проблеми: шляхи їхнього вирішення. Основні властивості психіки тварин та тенденції її розвитку. Загальна характеристика несвідомих психічних явищ. Неусвідомлені механізми свідомих дій.

Відчуття

Відчуття людини; їх основні закономірності. Відчуття як первинна форма орієнтування організму в довкіллі. Класифікація та види відчуттів: дистантні (зорові, слухові, нюхові), контактні (смакові, больові, тактильні); екстероцептивні; інтероцептивні (органічні відчуття); пропріоцептивні (кінестетичні, статичні). Загальні закономірності відчуттів: пороги чутливості, адаптація, взаємодія відчуттів, сенсibilізація, синестезія, контраст, індукція. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація.

Сприйняття

Сприйняття людини; його основні особливості (предметність, цілісність, структурність, контактність, осмисленість, категоріальність, вибірковість, аперцепція, динамічний стереотип, установка). Класифікація і види сприйняття: за провідним аналізатором (зорові, слухові, нюхові, смакові, дотикові, статичні, кінестетичні); за формами існування матерії (простору, руху, часу). Мимовільне та довільне сприйняття. Спостереження як форма довільного сприйняття.

Пам'ять

Поняття про пам'ять. Пам'ять людини (довільна, логічна, опосередкована) і тварини (генетична, механічна). Зв'язок пам'яті людини з її здібностями та діяльністю. Природа пам'яті: теорії і закони пам'яті. Класифікація і види пам'яті: за часом збереження матеріалу (миттєва, короткочасна, оперативна, довготривала, генетична); за переважаючим аналізатором (зорова, слухова, тактильна, смакова, нюхова); за змістом того, що запам'ятовується і відтворюється (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна); за характером участі волі в процесах запам'ятовування і відтворення матеріалу (мимовільна і довільна). Процеси і закономірності пам'яті: запам'ятовування (мимовільне – довільне, механічне – логічне, оперативне). Заучування і прийоми його організації. Умови ефективності запам'ятовування. Відтворення (мимовільне –

**З оригіналом
згідно**

довільне, впізнавання, пригадування, спогади). Збереження і забування. Ремінісценція. Ретроактивне і проактивне гальмування. Закон забування Г. Еббінгауза. Індивідуальні особливості й типи пам'яті.

Мислення

Мислення людини; основні розумові операції. Функціонально-операційна сторона мислення. Індивідуальні відмінності у мисленні людини (глибина-поверховість, послідовність-непослідовність, самостійність-несамостійність, критичність-некритичність, гнучкість-негнучкість, швидкість-повільність). Класифікація та види мислення: за змістом (наочно-дійове, наочно-образне, абстрактне); залежно від змісту задач, у розв'язання яких воно включається (технічне, наукове, художнє); за характером завдань (практичне, теоретичне, інтуїтивне, аналітичне); за ступенем новизни і оригінальності (репродуктивне і продуктивне); реалістичне, аутистичне, егоцентричне. Мисленнєві дії і операції (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація). Логічні форми мислення як продукти мисленнєвого процесу: поняття (родові і видові; загальні, збірні та одиничні; конкретні та абстрактні; категорії, зміст та об'єм поняття; визначення); судження (поодинокі, часткові, загальні; про існування чи неіснування певних об'єктів; про властивості об'єктів; про відношення об'єктів; прості й складні; стверджувальні і заперечні; тотожно істинні й тотожно хибні; здійсненні і нездійсненні); умовисновки (індуктивні і дедуктивні; міркування, силогізм, висновок, аналогія). Інтелект людини (логічно-формальний, наочно-конкретний, аналітично-рецептивний, комбінаторно-творчий, сприйнятливо-тонкий, загострено-спрямований). Структура інтелекту.

Уява

Уява людини; основні процеси створення образів уяви. Процеси, основні прийоми створення образів уяви (акцентування, гіперболізація, аглютинація, типізація, схематизація, аналогія). Індивідуальні особливості уяви (широта, змістовність, сила, яскравість, повнота, стійкість, різносторонність, реалістичність, дієвість). Класифікація та види уяви: у зв'язку із застосуванням волі (активна – довільна; пасивна – мимовільна); залежно від характеру діяльності людини (продуктивна – творча; репродуктивна – відтворююча); за змістом (художня, технічна, наукова). Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація.

Емоції і почуття

Теорії емоцій, їхня характеристика і аналіз. Поняття про емоції. Поняття про почуття. Визначальні риси емоцій та почуттів. Вираження почуттів.

З оригіналом
згідно

Зовнішні вияви почуттів. Зняття внутрішньої напруги. Специфіка психічного відображення в емоціях. Емоції та процеси мотивації. Вікові зміни у емоційних реакціях. Ситуативні емоції як регулятор діяльності. Функції емоцій. Почуття провини, совісті і моральності. Форми переживання емоцій і почуттів: афекти, настрої, стрес, пристрасті, потяги. Емоційні стани (страх, тривога, сором, гнів, роздратування, радість та ін.). Емоційна зрілість особистості. Розвиток моральних почуттів. Онтогенез почуттів.

Воля

Поняття про волю. Головні якості волі. Самовиховання волі. Функції волі (спонукальна і гальмівна; спрямовуюча і регулююча). Воля як вища психічна функція. Вольова регуляція поведінки: внутрішня і зовнішня. Внутрішній (інтернальний) та зовнішній (екстернальний) локус контролю. Критерії вольової поведінки. Вольові дії (довільні і мимовільні). Простий і складний вольовий акт. Основні фази (структура) складної вольової дії. Потяг, бажання, хотіння як форми прояву волі. Класифікація вольових якостей особистості: первинні (базальні) – сила волі, енергійність, наполегливість, витримка, сміливість тощо; вторинні (характерологічні) – хоробрість, рішучість, впевненість у собі, самоволодіння та ін.; третинні (морально-ціннісні) – відповідальність, принциповість, обов'язковість, ініціативність, діловитість тощо.

Увага

Поняття про увагу. Функції уваги. Види уваги: мимовільна (пасивна) і довільна (активна), післядовільна; природна і соціально-обумовлена; безпосередня і опосередкована; чуттєва, інтелектуальна, моторна. Форми уваги: зовнішня і внутрішня; колективна, групова, індивідуальна. Властивості уваги: спрямованість, зосередженість, стійкість, тривалість, концентрація, інтенсивність, коливання (флуктуація), розподіл, переключення, обсяг, широта, активність. Розвиток уваги у дітей, боротьба з неухважністю та відволіканням. Основні критерії розвинутої уваги.

Діяльність

Діяльність як психологічна проблема. Поняття про діяльність як прояв фізичної і психічної активності. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості та індивідуальності. Соціально-психологічний аспект діяльності. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички). Зміст і структура активності й діяльності: потреба, мотив, задача, дія (операція), результат, контроль і оцінка. Внутрішні і зовнішні компоненти діяльності.

З оригіналом
згідно

Інтеріоризація та екстеріоризація. Види людської діяльності (спілкування, гра, навчання, праця); їх освоєння і розвиток.

Особистість

Особистість в контексті сучасних наукових досліджень. Порівняльний аналіз теорій особистості. Природа особистості в психологічних теоріях: особистість в описовій психології В. Дільтея та Е. Шпангера; фрейдизм і неофрейдизм (психоаналітичні теорії особистості – З. Фройд, К. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, Е. Фром, Г. Салліван та ін.); «епігенетична» теорія розвитку особистості Е. Еріксона; гуманістичні теорії особистості (К. Роджерс, А. Маслоу, Ф. Перлс, Ш. Бюлер); теорія особистісних рис (Г. Оллпорт, Р. Кеттелл); теорії особистості у французькій школі (Є. Дюркгейм, П. Жане, К. Левін та ін.); теорія соціального навчання (біхевіоріальна модель Б. Скіннера, А. Вейс, У. Хантера, К. Лешлі); особистість у логотерапії В. Франкла. Свідоме і несвідоме в структурі особистості. Самосвідомість. «Я-концепція» та її компоненти: когнітивний, емоційно-оцінний, поведінковий. Самооцінка – центральний компонент «Я-концепції». Рівень домагань. Самоповага.

Спілкування. Мова і мовлення

Поняття про спілкування. Засоби спілкування: мова і мовлення психічного розвитку людини. Невербальні засоби спілкування, їх роль у діяльності вчителя. Види мови і мовлення: монологічне, діалогічне; усне, письмове; внутрішнє, зовнішнє. Елементи мови і мовлення. Функції мови і мовлення: експресивна, змістова. Функції спілкування: регулювання спільної діяльності; пізнання і формування свідомості людини; самовизначення індивіда. Форми спілкування: анонімне; функціонально-рольове; педагогічне. Ефективність та стилі спілкування («спільна творчість», «дружня прихильність», «загравання», «залякування», «дистанція», «менторський»). Оволодіння навичками спілкування. Сприйняття і розуміння людьми один одного як аспект міжособистісного спілкування. Взаємини та ставлення. Функції спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Взаємний вплив та пізнання в процесі міжособистісного спілкування. Типові труднощі і техніка міжособистісного спілкування. Кризи і конфлікти в житті людини. Класифікація груп у психології. Рівні соціально-психологічного розвитку груп. Вплив групи на особистість та вплив особистості на групу. Референтні групи і особистість. Проблема конформізму і нонконформізму.

Індивідуально типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності)

Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту: холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік. Природні і соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Провідні риси характеру (емоційно-вольові, когнітивно-пізнавальні (інтелектуальні), морально-ціннісні, мотиваційні). Акцентуації рис характеру. Класифікація: за тілесною конституцією людини Е. Кречмера (атлетичний, пікнічний, астеничний); типологія соціальних характерів Е. Фрома («мазохіст-садист», «руйнівник», «конформіст-автомат»); підліткові акцентуації А.С. Лічко (гіпертимний, циклоїдний, лабільний, астеноневротичний, сензитивний, психастеничний, шизоїдний, епілептоїдний, істероїдний, нестійкий, конформний); за характером манери спілкування К. Леонгарда (гіпертимний, дистимний, циклоїдний, збудливий, застрягаючий, педантичний, тривожний, емотивний, демонстративний, екзальтований, екстравертований, інтровертований). Поняття про здібності. Природні й соціальні передумови здібностей. Структура здібностей: загальні та спеціальні здібності. Здібності, обдарованість, талант, геніальність, майстерність. Формування та розвиток здібностей.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки. Підручник. Харків: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2003. 336 с.
2. Васянович Г.П. Основи психології: навчальний посібник. К.: Педагогічна думка, 2012. 114 с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. 3- те вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
4. Гончарук П.А., Сингаївська І. В. Загальна психологія. Пропедевтика. К.: ВНЗ Університет «КРОК», 2010. 231 с.
5. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с.
6. Загальна психологія: практикум: навчальний посібник / В. В. Волошина, Л.В.Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. Київ: Каравела, 2018. 279 с.
7. Загальна психологія. Навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О.П.Коханова, О.В. Пасєка. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
8. Загальна психологія: підручник для студ. вищих навч. закл. / О.В.Скрипченко [та ін.]. К.: Либідь, 2005. 464 с.

З оригіналом
згідно

9. Загальна психологія / І.М. Цимбалюк: Навчальний посібник. К.: «Професіонал», 2004. 216 с.
10. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2007. 256 с.
11. Копець Л.В. Психологія особистості: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Вид дім. «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
12. Ліфарева Н.В. Психологія особистості: Навчальний посібник. Київ: Центр навч. літератури, 2003. 240 с.
13. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2010. 272 с.
14. Мітіна С. Психологія особистості. К.: Ліра-К, 2020. 274 с.
15. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2001. 487 с.
16. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. К.: Либідь, 2002. 630 с.
17. Основи психології: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / А.І.Веракіс, Ю.І.Завалевський, К. М. Левківський. Х.-К.: ТОВ «Р. И.Ф.», 2005. 416 с.
18. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. К.: Кондор, 2012. 576 с.
19. Практикум із загальної психології / За ред. Т. І. Пашукової. К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. 204 с.
20. Психологія. Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. Київ: "Либідь", 2000. 558 с.
21. Русинка І. І. Психологія: Навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 367 с.
22. Савчин М.В. Загальна психологія. Навчальний. Посібник. Дрогобич. 2009. 372 с.
23. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
24. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: Навчальний посібник. К.: Наукова думка, 2000. 190 с.
25. Цимбалюк І. М. Психологія. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.

З оригіналом
згідно

III. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом фахових вступних випробувань, який затверджується в установленому порядку. Для проведення випробування формуються окремі групи вступників у порядку надходження (реєстрації) документів.

Загальна кількість завдань іспиту – **14**. На виконання роботи відведено **60 хвилин**.

В основу визначення рейтингу покладено результати, обраховані на основі суми тестових балів. Для кожного запитання тесту встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Запитання **1-10** малої складності – **1 бал (сума 10 балів)**.
2. Запитання **11-13** середньої складності – **3 бали (сума 9 балів)**.
3. Запитання **14** підвищеної складності – **6 балів (сума 6 балів)**.

Сума тестових балів при яких іспит вважається складеним – **5-25 балів**.

Загальна сума тестових балів за всі правильні відповіді **25 тестових балів**, що відповідає **200 балам** рейтингової оцінки. Пороговий тестовий бал («склав / не склав») для вступного іспиту становить **5 тестових балів**, що відповідає **100 балам** рейтингової оцінки.

Рейтингова оцінка за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів) визначається відповідно до таблиці відповідності тестових балів рейтинговій оцінці.

Таблиця 1

Відповідність тестових балів з фахового вступного випробування рейтинговій оцінці

Тестовий бал, <i>S</i> (сума балів за правильні відповіді на запитання)	Рейтингова оцінка, <i>BB</i>
1	2
0-4	Не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125

З оригіналом
згідно

11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

Голова фахової атестаційної комісії

д. т. н., проф. В. Ю. Тарасов

Члени фахової атестаційної комісії

д. психол. н., проф. Ю. О. Бохонкова

д. психол. н., проф. О. Г. Лосієвська

Відповідальний секретар ПК

к. т. н., доц. Є. О. Мазнев

3 оригіналом
згідно